

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

Лижник Ю.Б, Бочарова Ю.Г., Федотова Т.А.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ
«КОН'ЮНКТУРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ»**

Ступінь: бакалавр

Кривий Ріг
2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

Лижник Ю.Б, Бочарова Ю.Г., Федотова Т.А.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ
«КОН'ЮНКТУРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ»**

Ступінь: бакалавр

Затверджено на засіданні
кафедри економіки та міжнародних
економічних відносин
Протокол № 9
від “5” грудня 2022 р.

Схвалено навчально-методичною радою
ДонНУЕТ
Протокол № 4
від “22” грудня 2022 р.

Кривий Ріг
2022

УДК 338.12.017
Л 55

Лижник, Ю.Б.

Кон'юнктурні дослідження [Текст] : метод. рек. до вивч. дисц. Лижник Ю.Б., Бочарова Ю.Г., Федотова Т.А., Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. економіки та міжнародних економічних відносин. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 70 с.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти і включають інформацію щодо змісту модулів та тем дисципліни, планів семінарських занять, завдань з організації самостійної роботи та розподілу балів за видами робіт, що виконуються здобувачами протягом вивчення дисципліни.

УДК 338.12.017

© Лижник Ю.Б., Бочарова Ю.Г., Федотова Т.А., 2022

© Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	6
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	17
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади дослідження економічної кон'юнктури	18
Змістовий модуль 2. Теоретичні засади дослідження кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг: національний та міжнародний виміри	20
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	26
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади дослідження економічної кон'юнктури	27
Змістовий модуль 2. Теоретичні засади дослідження кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг: національний та міжнародний виміри	43

ВСТУП

Розуміння кон'юнктури ринків, загальногосподарської кон'юнктури, знання факторів, що впливають на економічну кон'юнктуру, вміння застосовувати методи аналізу, прогнозування розвитку кон'юнктури – це важливі компетентності та вміння сучасних фахівців із економіки, які визначають їх спроможність приймати обґрунтовані управлінські рішення як на рівні окремих підприємств, так і держави в цілому.

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти сучасного наукового світогляду та системи спеціальних знань у сфері кон'юнктурних досліджень.

Завдання дисципліни полягає в теоретичній і практичній підготовці здобувачів ВО у сфері кон'юнктурних досліджень; формуванні вмінь та навичок: ідентифікації кон'юнктурутворюючих чинників; застосування організаційних та методичних рекомендацій щодо дослідження та прогнозування економічної кон'юнктури; аналізу, оцінки та прогнозування загальногосподарської кон'юнктури, кон'юнктури товарних ринків та ринку послуг, кон'юнктури світових ринків; визначення особливостей (трендових, циклічних, сезонних, випадкових та ін.) розвитку економічної кон'юнктури, у т.ч. загальногосподарської кон'юнктури, кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг, кон'юнктури світових ринків.

Предмет: теоретичні, методичні та практичні аспекти кон'юнктурних досліджень.

Дисципліна «Кон'юнктурні дослідження» – гібридна дисципліна, яка поєднує аудиторну (32 години лекцій та 32 години практичних занять) та позааудиторну активності (Moodle).

ЧАСТИНА 1.
ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни денна/заочна форма навчання
Обов'язкова (для студентів спеціальності 051 «Економіка», 292 «Міжнародні економічні відносини» / вибіркова дисципліна	Обов'язкова
Семестр (осінній / весняний)	весняний
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	32 / 10
Практичні / семінарські, годин	32 / 8
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	86/ 162
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	5,38
Вид контролю	Екзамен, курсова робота

2. Програма дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти сучасного наукового світогляду та системи спеціальних знань у сфері кон'юнктурних досліджень.

Завдання дисципліни полягає в теоретичній і практичній підготовці здобувачів ВО у сфері кон'юнктурних досліджень; **формуванні вмінь та навичок: ідентифікації** кон'юнктурутворюючих чинників; **застосування** організаційних та методичних рекомендацій щодо дослідження та прогнозування економічної кон'юнктури; **аналізу, оцінки та прогнозування** загальногосподарської кон'юнктури, кон'юнктури товарних ринків та ринку послуг, кон'юнктури світових ринків; **визначення** особливостей (трендових, циклічних, сезонних, випадкових та ін.) розвитку економічної кон'юнктури, у т.ч. загальногосподарської кон'юнктури, кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг, кон'юнктури світових ринків.

Предмет: теоретичні, методичні та практичні аспекти кон'юнктурних досліджень.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Сутність та види економічної кон'юнктури.

Тема 2. Загальногосподарська кон'юнктура.

Тема 3. Організаційні та методичні основи дослідження та прогнозування кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг.

Тема 4. Кон'юнктура товарних ринків.

Тема 5. Кон'юнктура ринку послуг.

Тема 6. Кон'юнктура світових ринків.

Опанування дисципліни дозволяє забезпечити:

1) формування:

– загальних програмних компетентностей:

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
здатність бути критичним і самокритичним;
здатність до адаптації та дій в новій ситуації;
здатність приймати обґрунтовані рішення;

– **спеціальних (фахових) компетентностей:**

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки;

здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях;

здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;

розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави;

здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач;

здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів;

здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносини;

здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси;

здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів;

здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію;

здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення;

здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків;

здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності;

здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/деінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції;

здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин;

здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку;

здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях;

здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них;

здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними;

здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками;

здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків;

здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності;

здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур;

здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин;

здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків;

здатність проводити аналіз, оцінку та прогнозування економічної кон'юнктури, кон'юнктури національних та світових товарних ринків, ринків послуг;

2) досягнення **програмних результатів навчання:**

знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки;

розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем;

застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади);

використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності;

пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки;

застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач;

усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави;

проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності;

вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин;

застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники;

демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні;

вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки;

виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків;

використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів;

вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;

оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами;

демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах;

показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення;

демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей;

досліджувати стан, особливості, визначати перспективи розвитку фондового ринку;

обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння сутності, основних факторів, різновидів, проблем та перспектив інфраструктурного розвитку національної економіки;

використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення;

систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища;

застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції;

розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху

капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій;

ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку;

обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях;

здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування;

підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі;

розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин;

визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними;

демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками;

досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України;

усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні;

обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків;

презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища;

використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях;

застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності;

організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;

володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур;

використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур;

застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм;

знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків;

проводити аналіз, оцінку та прогнозування економічної кон'юнктури, кон'юнктури національних та світових товарних ринків, ринків послуг;

3) набуття **результатів навчання** (згідно Дублінських дескрипторів):

– **знання:**

сутності та різновидів економічної кон'юнктури;

кон'юнктурутворюючих факторів та показників, що використовуються для дослідження економічної кон'юнктури різних видів;

організаційних та методичних основ дослідження та прогнозування економічної кон'юнктури;

особливостей дослідження загальногосподарської кон'юнктури, кон'юнктури ринків товарів, ринку послуг, світових ринків;

складових рядів динаміки кон'юнктурутворюючих чинників;

методів ідентифікації та дослідження трендової, сезонної, циклічної та випадкової складових рядів динаміки кон'юнктурутворюючих чинників;

– **уміння/навички:**

ідентифікувати кон'юнктурутворюючі фактори та визначати їх вплив на кон'юнктуру;

визначати причинно-наслідкові та просторово-часові зв'язки факторів, що впливають на економічну кон'юнктуру різних видів;

підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження економічної кон'юнктури різних видів;

здійснювати ідентифікацію та дослідження трендової, сезонної, циклічної та випадкової складових рядів динаміки кон'юнктурутворюючих чинників;

здійснювати комплексний аналіз та прогнозування економічної кон'юнктури різних видів;

– **комунікація:**

доносити результати дослідження та прогнозування розвитку економічної кон'юнктури різних видів до фахівців та нефахівців з економіки та міжнародних економічних відносин;

обґрунтовувати та аргументувати власну думку щодо напрямків впливу на економічну кон'юнктуру, використання її можливостей, мінімізації та/або нівелювання загроз для економічних суб'єктів мікро-, мезо- та макрорівнів;

– **відповідальність і автономія:**

спроможність самостійно проводити дослідження, приймати обґрунтовані рішення щодо розвитку економічної кон'юнктури, окремих економічних суб'єктів мікро-, мезо- та макрорівнів;

спроможність нести відповідальність за результати досліджень, вироблення та ухвалення рішень щодо розвитку економічної кон'юнктури, окремих економічних суб'єктів мікро-, мезо- та макрорівнів;

дотримуватися засад відповідального та сталого розвитку.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади дослідження економічної кон'юнктури.					
Тема 1. Сутність та види економічної кон'юнктури.	24	6	6	-	12
Тема 2. Загальногосподарська кон'юнктура.	26	6	6	-	14
Разом за змістовим модулем 1	50	12	12	0	26
Змістовий модуль 2. Теоретичні засади дослідження кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг: національний та міжнародний виміри.					
Тема 3. Організаційні та методичні основи дослідження та прогнозування кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг.	27	6	6	-	15
Тема 4. Кон'юнктура товарних ринків.	23	4	4	-	15
Тема 5. Кон'юнктура ринку послуг.	23	4	4	-	15
Тема 6. Кон'юнктура світових ринків.	27	6	6	-	15
Разом за змістовим модулем 2	100	20	20	0	60
Усього годин	150	32	32	0	86

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1	Семінар запитань і відповідей: Сутність економічної кон'юнктури.	2
2	Семінар запитань і відповідей: Види економічної кон'юнктури, їх характерні риси та особливості.	2
3	Семінар запитань і відповідей: Українська наукова школа економічної кон'юнктури.	2
4	Семінар запитань і відповідей: Фактори формування та умови розвитку загальногосподарської кон'юнктури.	2
5	Семінар запитань і відповідей: Методика дослідження загальногосподарської кон'юнктури.	2
6	Семінар запитань і відповідей: Інформаційне забезпечення дослідження загальногосподарської кон'юнктури.	2
7	Семінар запитань і відповідей: Фактори формування та умови розвитку кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг.	2
8	Семінар з виконанням з виконанням практичних задач: Методика дослідження та прогнозування кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг.	2
9	Семінар – дискусія Інформаційне забезпечення дослідження кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг.	2
10	Семінар – дискусія Товарний ринок: сутність та структура.	2

1	2	3
11	Семінар з виконанням з виконанням практичних задач Особливості дослідження кон'юнктури ринків сировинних товарів та ринків товарів із високим ступенем переробки.	2
12	Семінар – дискусія Ринок послуг: сутність та структура.	2
13	Семінар запитань і відповідей Особливості дослідження кон'юнктури ринків послуг.	2
14	Семінар – дискусія Світовий ринок.	2
15	Семінар – дискусія Різновиди світового ринку.	2
16	Семінар запитань і відповідей Особливості дослідження кон'юнктури світових ринків. Захист групових проєктів.	2
Всього		32

5. Розподіл балів, які отримують студенти - вид контролю: екзамен

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру (очна форма навчання)

№ теми практичного заняття	Аудиторна робота					Позаауди торна робота	Сума балів
	Тестові завда- ння	Ситуацій- ні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	ПМК	Груповий проєкт	Завдання для самостійного виконання	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1							
Семінар 1		1	0,5				1,5
Семінар 2		1	0,5				1,5
Семінар 3	1	1	0,5				2,5
Семінар 4		1	0,5				1,5
Семінар 5		1	0,5				1,5
Семінар 6	1	1	0,5			1	3,5
Разом за змістовим модулем 1	3	6	3	3	0	1	16
Змістовий модуль 2							
Семінар 7		1	0,5				2,5
Семінар 8		1	0,5				2,5

<i>I</i>	2	3	4	5	6	7	8
Семінар 9	1	1	0,5				3,5
Семінар 10		1	0,5				2,5
Семінар 11	1	1	0,5				3,5
Семінар 12		1	0,5				2,5
Семінар 13	1	1	0,5				3,5
Семінар 14		1	0,5				2,5
Семінар 15		1	0,5				2,5
Семінар 16	1	1	0,5		10	2	14,5
Разом за змістовим модулем 2	4	10	5	3	10	2	34
Усього балів							50

**Оцінювання студентів протягом семестру
(заочна форма навчання)**

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	50	100
15	15	20		

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	
60-69	E	3, «задовільно»
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

**ЧАСТИНА 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОН'ЮНКТУРИ

Тема 1. Сутність та види економічної кон'юнктури

Семінар 1 «Сутність економічної кон'юнктури»

Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Предмет вивчення дисципліни, її місце серед інших економічних дисциплін
2. Основні поняття: кон'юнктура, економічна кон'юнктура, кон'юнктурні дослідження.
3. Принципи кон'юнктурного дослідження.
4. Об'єкт, предмет та мета дослідження економічної кон'юнктури.
5. Напрями робіт щодо вивчення економічної кон'юнктури.
6. Джерела кон'юнктурної інформації.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

1) Обрати ринок

2) Провести початкове дослідження ринку:

- з'ясувати рівень та загальну динаміку цін
- з'ясувати рівень обсяг ринку та його динаміку
- з'ясувати основний перелік впливових факторів та їх динаміку

4. Видача завдань до виконання групових проєктів

Семінар 2 «Види економічної кон'юнктури, їх характерні риси та особливості»

Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Види економічної кон'юнктури, їх характерні риси та особливості
2. Види ринків при дослідженні економічної кон'юнктури
3. Послідовність дослідження кон'юнктури ринку
4. Види економічних процесів
5. Рівновага в економіці, економічна статика і динаміка
6. Зміст та форми прояву макроекономічної нестабільності

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

Виконується за даними задачі до теми 1: оцінити ризики зміни усіх досліджуваних показників ринкової кон'юнктури за обраним ринком (дисперсійні та семіваріаційні - за простим та за ковзким середнім).

Семінар 3 «Українська наукова школа економічної кон'юнктури»

Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Виникнення української наукової школи.
2. Михайло Іванович Туган-Барановський.
3. Інститут економічної кон'юнктури.
4. Напрямки роботи Інституту економічної кон'юнктури.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

Виконується за даними задачі до теми 1: виконати базове регресійне та авторегресійне прогнозування усіх досліджуваних показників рикнової кон'юнктури за обраним ринком.

Тема 2. Загальногосподарська кон'юнктура

Семінар 4 «Фактори формування та умови розвитку загальногосподарської кон'юнктури»

Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Кон'юктуроутворювальні фактори та їх класифікація.
2. Циклічні закономірності розвитку економіки.
3. Теорія економічних циклів.
4. Класифікація економічних циклів та причини виникнення циклічних коливань в економіці.
5. Еволюція економічних циклів.
6. Особливості сучасних циклів.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

Обрати фактори загальногосподарської кон'юнктури (10 факторів) - за даними Держкомстату, Мінфіну та інших джерел. Провести їх кореляційний аналіз – на пошук значущих впливів з показниками кон'юнктури обраного обраного ринку (за даними задачі до теми 1). Обрати 5-7 найбільш впливових факторів для подальшого дослідження.

Семінар 5 «Методика дослідження загальногосподарської кон'юнктури»

Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Дослідження кон'юнктури.
2. Головні завдання вивчення загальногосподарської кон'юнктури.
3. Макроекономічні показники загальногосподарської кон'юнктури.

4. Показники стану кон'юнктури окремих видів ринків, які впливають на стан економіки.
5. Агрегатні показники загальногосподарської кон'юнктури.
6. Фактори формування та умови розвитку загальногосподарської кон'юнктури

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

Провести аналіз динаміки впливових факторів загальногосподарської кон'юнктури, які були обрані за результатами попередньої задачі (розрахувати темпи приросту, ризику зміни у часі, виконати прогнозування).

Семінар 6 «Інформаційне забезпечення дослідження загальногосподарської кон'юнктури»

Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Джерела інформації про стану та особливості розвитку загальногосподарської кон'юнктури.
2. Державна служба статистики України.
3. Статистичні служби країн світу.
4. Статистичний відділ Організації Об'єднаних Націй (UNSD).
5. Види експертних оцінок. Напрями застосування експертних оцінок.
6. Особливості застосування прямих експертних оцінок. Особливості побудови функції приналежності.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

Провести оцінку значимості визначених у попередньому аналізі факторів загальногосподарської кон'юнктури за прямими та опосередкованими експертними оцінками (по 12 факторів для кожного результуючого показника).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ ТОВАРНИХ РИНКІВ ТА РИНКІВ ПОСЛУГ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ВИМІРИ

Тема 3. Організаційні та методичні основи дослідження та прогнозування кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг

Семінар 7 «Фактори формування та умови розвитку кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг»

Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Товарний ринок.
2. Ринок послуг.
3. Групи факторів, що впливають на кон'юнктуру товарного ринку.
4. Завдання кон'юнктурних досліджень товарного ринку.
5. Послідовність дослідження кон'юнктури товарного ринку.
6. Основні складові та особливості визначення мети дослідження кон'юнктури товарного ринку.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

Комплексне багатофакторне прогнозування товарних ринків, частина 1:

- 1) визначення впливових факторів;
- 2) кореляційний аналіз;
- 3) побудова багатофакторних регресійних моделей для кожного результуючого показнику кон'юнктури обраного товарного ринку.

Семінар 8 «Методика дослідження та прогнозування кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг» Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Проведення кон'юнктурних досліджень товарних ринків та ринків послуг.
2. Складові методології дослідження кон'юнктури товарного ринку.
3. Прогнозування кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг.
4. Горизонт прогнозування кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг.
5. Регресійний прогноз. Авторегресійний прогноз.
6. Вбудовані методи прогнозування Microsoft Excel.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

Комплексне багатофакторне прогнозування товарних ринків, частина 2:

- 1) побудова однофакторних авторегресійних моделей для впливових факторів;
- 2) побудова багатофакторних авторегресійних моделей для впливових факторів;
- 3) побудова багатофакторних мультиплікативних авторегресійних моделей для впливових факторів.

Семінар 9 «Інформаційне забезпечення дослідження кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг» Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Методи збору інформації для проведення дослідження кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг.
2. Економіко-математичні методи.
3. Економіко-статистичні методи.
4. Маркетингові методи.
5. Прикладні методики оцінки кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг.
6. Основні складові дослідження кон'юнктури товарного ринку.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

Комплексне багатофакторне прогнозування товарних ринків, частина 3:

- 1) побудова багатофакторних авторегресійних моделей для кожного результуючого показнику кон'юнктури обраного товарного ринку;
- 2) побудова багатофакторних мультиплікативних авторегресійних моделей для кожного результуючого показнику кон'юнктури обраного товарного ринку;
- 3) побудова комплексної багатофакторної моделі кон'юнктури обраного товарного ринку на основі результатів авторегресійного прогнозування впливових факторів.

Тема 4. Кон'юнктура товарних ринків **Семінар 10 «Товарний ринок: сутність та структура»** ***Семінар-дискусія***

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Товарний ринок.
2. Суб'єкти товарного ринку.
3. Складові елементи товарного ринку.
4. Показники функціонування товарного ринку.
5. Ринок товарів виробничо-технічного призначення.
6. Асортимент товарів.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

Оцінка структурних показників кон'юнктури обраного ринку.

Розглянути показники за регіонами (областями), розрахувати:

- структурні частки та провести їх статистичний аналіз (темпи приросту, ризику, прогноз)
- структурні частки з урахуванням чисельності населення та провести їх статистичний аналіз (темпи приросту, ризику, прогноз)

Семінар 11 «Особливості дослідження кон'юнктури ринків сировинних товарів та ринків товарів із високим ступенем переробки» ***Семінар з виконанням практичних задач***

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Ринок сировинних товарів.
2. Ринок товарів із високим ступенем переробки.
3. Групи сировинних товарів.
4. Дослідження кон'юнктури ринків сировинних товарів.
5. Дослідження кон'юнктури ринку товарів із високим ступенем переробки.
6. Інструменти регулювання ринків сировинних товарів.
7. Інструменти регулювання ринку товарів із високим ступенем переробки.
8. Дослідження кон'юнктури ринку чорних металів.
9. Дослідження кон'юнктури ринку кольорових металів.
10. Дослідження кон'юнктури ринку золота.
11. Дослідження кон'юнктури ринку нафти та нафтопродуктів.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

Обрати 7 кон'юнктурутворюючих показників зовнішньоекономічної діяльності (експорт/імпорт товарів за видами економічної діяльності, експорт/імпорт товарів за видами економічної діяльності інвестицій і пр.) за 5 років по:

- обраному для дослідження виду економічної діяльності;
- ще 5-тю іншими видами діяльності довільно.

Провести їх статистичний аналіз (темпи росту, приросту, ризику, прогнозування).

Тема 5. Кон'юнктура ринку послуг **Семінар 12 «Ринок послуг: сутність та структура»** **Семінар-дискусія**

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Ринок послуг: сутність та особливості.
2. Об'єкти та суб'єкти ринку послуг.
3. Структура ринку послуг.
4. Галузі сфери послуг.
5. Класифікація послуг, запропонована МВФ та класифікатор послуг ООН.
6. Класифікація послуг ОЕСР.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

За даними задачі 4 застосувати ієрархічне ранжування та ABC і XYZ аналіз (порівнювати 6 напрямків економічної діяльності за 7 параметрами) до:

- даних 2021р.
- середніх значень за 5 періодів.

У висновках зазначити, який з видів економічної діяльності більш представлений на рівні зовнішньоекономічної діяльності та визначити місце

обраного виду економічної діяльності.

Семінар 13 «Особливості дослідження кон'юнктури ринків послуг» Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Фактори формування та дослідження кон'юнктури ринків послуг.
2. Інструменти дослідження кон'юнктури ринків послуг.
3. Ознаки товару у послуг та їх відмінності.
4. Специфічні риси світового ринку послуг.
5. Методи регулювання ринку послуг на національному рівні.
6. Загальні правила торгівлі послугами.
7. Показники функціонування ринків послуг.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

За даними задачі до теми 4 застосувати PROMETHEE-метод (порівнювати 6 напрямків економічної діяльності за 7 параметрами) до:

- даних 2021р.
- середніх значень за 5 періодів.

У висновках зазначити, який з видів економічної діяльності більш представлений на рівні зовнішньоекономічної діяльності та визначити місце обраного виду економічної діяльності.

Тема 6. Кон'юнктура світових ринків Семінар 14 «Світовий ринок» Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Світовий ринок: визначення та сутність.
2. Особливості світового ринку.
3. Складові елементи світового ринку.
4. Фактори впливу на світову кон'юнктуру.
5. Особливості дослідження кон'юнктури світових ринків.
6. Ціна ринкової рівноваги на світовому ринку та її формування.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

Застосування критерію Гурвіца для оцінки підприємств обраного ринку по показникам мінімізації та максимізації.

Застосування критерію Севіджа для оцінки підприємств обраного ринку по показникам мінімізації та максимізації.

Семінар 15 «Різновиди світового ринку» **Семінар-дискусія**

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Структура світового ринку.
2. Різновиди світового ринку.
3. Умови формування кон'юнктури світових ринків.
4. Регіональна структура світового ринку.
5. Товарно-галузева структура світового ринку.
6. Види кон'юнктури світового ринку.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

Застосування критерію Бассу для оцінки підприємств обраного ринку по показникам мінімізації та максимізації.

Застосування критерію Бернуллі-Лапласу для оцінки підприємств обраного ринку по показникам мінімізації та максимізації.

Семінар 16 «Особливості дослідження кон'юнктури світових ринків» **Семінар запитань і відповідей**

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Завдання кон'юнктурних досліджень світового ринку.
2. Показники функціонування товарного ринку.
3. Оптимальна та несприятлива кон'юнктура світового ринку.
4. Загальні фактори впливу на кон'юнктуру.
5. Фактори впливу на кон'юнктуру I-го виду.
6. Фактори впливу на кон'юнктуру II-го виду.

2. Індивідуальне тестування

3. Виконання розрахункового завдання

Дослідження експортно-імпортного впливу на кон'юнктуру обраного ринку за допомогою експертних оцінок. Порівняння прямих та опосередкованих експертних оцінок. Порівняння аналізу динаміки кон'юнктурних експортно-імпортних показників та аналізу динаміки їх структурних часток.

4. Захист групових проєктів.

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОН'ЮНКТУРИ

Тема 1. Сутність та види економічної кон'юнктури

Семинар 1 «Сутність економічної кон'юнктури»

Семинар запитань і відповідей

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Об'єкт, предмет та мета дослідження економічної кон'юнктури.
2. Напрями робіт щодо вивчення економічної кон'юнктури.
3. Джерела кон'юнктурної інформації.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Напрямок і ступінь зміни сукупності елементів економічних процесів на основі порівняння поведінки (змін) їхніх окремих елементів у динаміці

- A. Загальногосподарська кон'юнктура
- B. Кон'юнктура товарних ринків
- C. Політичний кон'юнктура
- D. Економічна кон'юнктура

2. Основною формою прояву кон'юнктури є

- A. Співвідношення пропозиції, попиту і динаміки цін
- B. Співвідношення умов конкуренції
- C. Співвідношення товарних запасів на початок та кінець певного періоду
- D. Співвідношення позицій основних конкурентів

3. Поняття «кон'юнктура»

- A. Пов'язане з ситуацією у сфері обміну
- B. Включає в себе весь процес відтворення, котрий розглядається крізь призму обміну
- C. Пов'язане з ситуацією у сфері виробництва
- D. Пов'язане з ситуацією у сфері споживання

4. Вперше поняття «кон'юнктура» з'явилося на початку хх-го століття в економічних роботах таких вчених, як

- A. Г. Касселя, ф. Шульце-деліча, а. Шеффле
- B. Ф. Лассалья, в. Зомбарта, а. Шеффле
- C. Ф. Лассалья, ф. Шульце-деліча, а. Шеффле
- D. Ф. Лассалья, в. Зомбарта, г. Касселя

5. У залежності від економічного суб'єкта розрізняють

- A. Кон'юнктуру світового ринку
- B. Народногосподарську кон'юнктуру
- C. Кон'юнктуру в розрізі окремих напрямів

D. Всі відповіді вірні

6. Проста спеціальна кон'юнктура характеризує

- A. Ступінь зміни елементів конкретної галузі, регіону, території в даний момент у порівнянні з попереднім моментом
- B. Розвиток народного господарства в цілому та окремих його галузей у комплексі
- C. Відносну сталість високих цін та активністю споживачів і постачальників
- D. Знижувальні тенденції (зумовлена затоварюванням ринку, при цьому спостерігається зниження ринкових цін, скорочення договорів)

7. Загальна кон'юнктура характеризує

- A. Ступінь зміни елементів конкретної галузі, регіону, території в даний момент у порівнянні з попереднім моментом
- B. Розвиток народного господарства в цілому та окремих його галузей у комплексі
- C. Відносну сталість високих цін та активністю споживачів і постачальників
- D. Знижувальні тенденції (зумовлена затоварюванням ринку, при цьому спостерігається зниження ринкових цін, скорочення договорів)

8. Проста спеціальна кон'юнктура окремої галузі, яка взята в порівнянні або відношенні із простою спеціальною кон'юнктурою іншої галузі – це

- A. Загальна кон'юнктура
- B. Знижувальна кон'юнктура
- C. Диференціальна кон'юнктура
- D. Висока (стабільна) кон'юнктура

9. Відображення поточних змін та коливань у сфері виробництва, збуту та споживання окремих конкретних товарів, впливу економічного середовища, інших ринків, а також всього комплексу внутрішніх та зовнішніх факторів притаманно

- A. Загальногосподарській кон'юнктурі
- B. Кон'юнктурі товарних ринків
- C. Політичній кон'юнктурі
- D. Економічній кон'юнктурі

10. Стан усього світового господарства чи економіки окремої країни за той чи інший проміжок часу характеризує

- A. Загальногосподарській кон'юнктурі
- B. Кон'юнктурі товарних ринків
- C. Політичній кон'юнктурі
- D. Економічній кон'юнктурі

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Переполюкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвеева Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.

4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соболев В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Семінар 2 «Види економічної кон'юнктури, їх характерні риси та особливості»

Семінар запитань і відповідей

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Види економічних процесів
2. Рівновага в економіці, економічна статика і динаміка
3. Зміст та форми прояву макроекономічної нестабільності

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. При дослідженні загальногосподарської кон'юнктури вивчаються такі показники

- A. Макропоказники економіки в комплексі
- B. Мікропоказники економіки в комплексі
- C. Зміни внутрішньої та зовнішньої торгівлі
- D. Обсяги промислового і сільськогосподарського виробництва

2. Основними ознаками зростаючої кон'юнктури є

- A. Зростання цін і збільшення ділової активності
- B. Зростання цін і зниження ділової активності
- C. Зниження цін і збільшення ділової активності
- D. Перевищення попиту над пропозицією

3. Основною ознакою високої кон'юнктури є

- A. Зниження цін і збільшення ділової активності
- B. Відносна стійкість високих цін і найбільша активність споживачів та постачальників

- C. Зниження ринкових цін та скороченням ділової активності
- D. Перевищення попиту над пропозицією

4. Основною ознакою палаючої кон'юнктури є

- A. Зниження цін і збільшення ділової активності
- B. Відносна стійкість високих цін і найбільша активність споживачів та постачальників
- C. Зниження ринкових цін та скороченням ділової активності
- D. Перевищення попиту над пропозицією

5. Засновником української наукової школи економічної кон'юнктури є

- A. Варга Є.С.
- B. Піскопель Ф.І.
- C. Костюхін Д.І.
- D. Туган-Барановський М.І.

6. Українська наукова школа економічної кон'юнктури виникла

- A. На межі ХІХ-ХХ ст.
- B. На межі ХХ-ХХІ ст.
- C. Кінець ХІХ - початок ХХІ ст.
- D. На початку ХХ ст.

7. Об'єктом дослідження М.І. Туган-Барановського були

- A. Промислові кризи в Англії, економічний розвиток країн Заходу
- B. Промислові кризи в Україні, економічний розвиток країн Заходу
- C. Промислові кризи в Англії, економічний розвиток країн Сходу
- D. Промислові кризи в Україні, економічний розвиток країн Сходу

8. Теорія економічної кон'юнктури М.І. Туган-Барановського знайшла свій розвиток у працях таких відомих українських економістів, як

- A. Є. Слуцький та М. Кондратьєв
- B. В. Тимошенка та М. Добриловського
- C. Є. Варга та Ф. Піскопель
- D. А. Маршала та Ф. Кене

9. У сучасних умовах дослідження економічна кон'юнктура та її прогнозування є предметом дослідження

- A. Держав з високим рівнем доходу
- B. Держав з розвинутою ринковою економікою
- C. Держав з перехідною економікою
- D. Всі відповіді вірні

10. Інститут економічної кон'юнктури в Україні, створений і очолений М.І. Туган-Барановським, почав здійснювати роботу у таких напрямках

- A. Добір явищ і ознак, що характеризують стан виробництва, обігу грошей, товарів, робочої сили та ін.
- B. Наукове опрацювання матеріалів прогнозування найближчого розвитку головних економічних процесів
- C. Зведення даних

D. Всі відповіді вірні

4. Підготувати доповідь на тему:

Економічна кон'юнктура та її різновиди.

Ринок та його різновиди.

Фактори і умови формування та розвитку кон'юнктури (на вибір).

Класифікація факторів, що впливають на кон'юнктуру (на вибір).

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соболев В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Семінар 3 «Українська наукова школа економічної кон'юнктури»

Семінар запитань і відповідей

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Інститут економічної кон'юнктури.

2. Напрямки роботи Інституту економічної кон'юнктури.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Згідно з трактуванням М. Туган-Барановського, господарська витрата, яка здійснюється «заради здобування предмета» і включає витрату засобів виробництва та праці

- A. Соціально-трудова вартість
- B. Споживча вартість
- C. Трудова вартість
- D. Вартість

2. Згідно з трактуванням м. Туган-барановського, ця економічна категорія є частиною господарських витрат, які здійснюються «заради здобування предмета» і є безпосередніми витратами праці - це

- A. Соціально-трудова вартість
- B. Споживча вартість
- C. Трудова вартість
- D. Вартість

3. М. І. Туган-барановський сформулював закон, згідно з яким граничні корисності господарських благ, що вільно відтворюються, прямо пропорційні їх трудовим вартостям

- A. Теорема цінності
- B. Теорія цінності
- C. Функціонально-вартісна теорія
- D. Ціннісна теорія споживчої вартості

4. Особливу увагу м. Туган-барановський як представник інституту економічної кон'юнктури акцентував на передбаченні

- A. Промислових криз
- B. Споживчих криз
- C. Фінансових криз
- D. Банківських криз

5. В. Тимошенко відслідковував економічні коливання в

- A. Промисловості
- B. Сільському господарстві
- C. Банківському секторі
- D. Споживчому секторі

6. Праці в. Тимошенка, присвячені циклічності сільськогосподарського виробництва з урахуванням

- A. Причинних зв'язків
- B. Кореляційних зв'язків
- C. Ендогенно-екзогенних економічних зв'язків
- D. Соціально-економічних зв'язків

7. В. Тимошенко значно розширив зону кон'юнктурних досліджень

- A. Стосовно найрозвинутіших країн ХХІ ст
- B. Стосовно найрозвинутіших країн ХІХ ст
- C. Стосовно найменш розвинутих країн новітньої доби
- D. Стосовно найрозвинутіших країн новітньої доби

8. Інститут для вивчення економічної кон'юнктури припинив своє існування у

- A. Січні 1916 року

- В. Червні 1924 року
- С. Лютому 1921 року
- Д. Січні 1919 року

9. Однією з основних причин припинення існування інституту для вивчення економічної кон'юнктури в Україні є

- А. Смерть м.туган-барановського
- В. Втрата зацікавленості керівництва країни до подальшого існування підрозділу
- С. Переміщення інституту до москви
- Д. Переміщення інституту до петербургу

10. Працівник інституту для вивчення економічної кон'юнктури в Україні, який став засновником кон'юнктурного інституту в москві

- А. Є. Слуцький
- В. М. Кондратьєв
- С. В. Тимошенко
- Д. М. М. Ковалевський

4. Розв'яжіть задачу за варіантами

На основі інформації, поданої нижче, проаналізуйте важливість факторів, що впливають на рівень життя населення, проранжуйте фактори за рівнем їх важливості. Оцініть ступінь узгодженості експертних оцінок, шляхом розрахунку коефіцієнтів узгодженості, коефіцієнтів парної рангової кореляції, показників інформаційної міри збігу думок експертів. Зробіть відповідні висновки. Визначте фактори, які могли аналізуватися експертами. Обґрунтуйте свій вибір.

Таблиця 1 – Вихідні дані для аналізу

Фактори	Експерти				
	1	2	3	4	5
1	60	80	80	50	60
2	100	70	90	100	80
3	30	50	40	40	50
4	40	40	70	60	70
5	70	60	50	70	60
6	20	90	60	80	50
7	50	100	30	50	50
8	80	30	20	40	30
9	60	50	60	60	60
10	70	50	60	70	80

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.

6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соколов В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Тема 2. Загальногосподарська кон'юнктура

Семінар 4 «Фактори формування та умови розвитку загальногосподарської кон'юнктури»

Семінар запитань і відповідей

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Класифікація економічних циклів та причини виникнення циклічних коливань в економіці.
2. Еволюція економічних циклів.
3. Особливості сучасних циклів.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Циклічні фактори формування загальногосподарської кон'юнктури

- A. Виявляються у формі прояву державного та міждержавного регулювання економіки
- B. Пов'язані зі зміною фаз економічного циклу
- C. Є наслідком науково-технічного та технологічного прогресу
- D. Пов'язані з глобалізацією світогосподарських зв'язків

2. Ендогенні фактори формування загальногосподарської кон'юнктури

- A. Обумовлені закономірностями розвитку об'єкта, що вивчається (країна, товарний ринок)
- B. Є наслідком науково-технічного та технологічного прогресу
- C. Пов'язані з глобалізацією світогосподарських зв'язків
- D. Визначаються взаємодією елементів об'єкту, що досліджується з зовнішнім середовищем

3. Екзогенні фактори формування загальногосподарської кон'юнктури

- A. Обумовлені закономірностями розвитку об'єкта, що вивчається (країна, товарний ринок)
- B. Є наслідком науково-технічного та технологічного прогресу

- C. Пов'язані з глобалізацією світогосподарських зв'язків
- D. Визначаються взаємодією елементів об'єкту, що досліджується з зовнішнім середовищем

4. До передбачуваних факторів відносять

- A. Форми прояву циклу відтворення, методи державного та міждержавного регулювання економіки
- B. Закономірності розвитку об'єкту що вивчається
- C. Взаємодію елементів об'єкту, що досліджується з зовнішнім середовищем
- D. Стихійні лиха, сезонність, моду тощо

5. До непередбачуваних факторів відносять

- A. Форми прояву циклу відтворення, методи державного та міждержавного регулювання економіки
- B. Закономірності розвитку об'єкту що вивчається
- C. Взаємодію елементів об'єкту, що досліджується з зовнішнім середовищем
- D. Погодні фактори, стихійні лиха, відкриття нових родовищ корисних копалин

6. Керованість загальногосподарських факторів

- A. Можливість впливати на фактори, управляти ними
- B. Посилює невизначеність розвитку економічної кон'юнктури
- C. Виникає в результаті одночасного впливу комплексу складних причин
- D. Стимулює розвиток кон'юнктури

7. Короткострокові фактори прояву і впливу загальногосподарської кон'юнктури

- A. Фактори, що визначають циклічний характер розвитку сучасного світового господарств
- B. Фактори суто кон'юнктурного характеру, тобто такі, що визначають поточний попит і пропозицію
- C. Постійнодіючі нециклічні фактори
- D. Комплекс факторів - від короткострокових, тимчасових і випадкових до довгострокових

8. Принцип аналізу кон'юнктури «доцільність»

- A. Дослідження повинне бути тісно пов'язане із завданнями, що стоять перед підприємством
- B. Необхідність аналізу всіх елементів конкретного ринку; обов'язковість його вивчення у взаємозв'язку із загальногосподарськими явищами й ринками продукції
- C. Систематичний збір даних і регулярність дослідження
- D. Визначає період часу за який аналізується кон'юнктура

9. Принцип аналізу кон'юнктури «комплексність»

- A. Дослідження повинне бути тісно пов'язане із завданнями, що стоять перед підприємством
- B. Необхідність аналізу всіх елементів конкретного ринку; обов'язковість його вивчення у взаємозв'язку із загальногосподарськими явищами й ринками продукції

- C. Систематичний збір даних і регулярність дослідження
- D. Визначає період часу за який аналізується кон'юнктура

10. Принцип аналізу кон'юнктури «безперервність»

- A. Дослідження повинне бути тісно пов'язане із завданнями, що стоять перед підприємством
- B. Необхідність аналізу всіх елементів конкретного ринку, обов'язковість його вивчення у взаємозв'язку із загальноекономічними явищами й ринками продукції
- C. Систематичний збір даних і регулярність дослідження
- D. Визначає період часу за який аналізується кон'юнктура

4. Розв'яжіть задачу за варіантами

На основі інформації, поданої нижче, визначте основні фактори, які впливали на загальногосподарську кон'юнктуру країни А уХ-Х+4 рр. Побудуйте рівняння регресії, які описують зв'язок між ВВП (у) та факторними ознаками (x1, x2 та ін.). Оцініть можливість його використання для прогнозування.

Таблиця 2 – Вихідні дані для аналізу

Показники	X	X+1	X+2	X+3	X+4
ВВП, млн. у.о.	2385367	2 983 882	3 560 596	3978400	4194102
Індекс споживчих цін, %	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1
Безробіття, %	9,1	9,3	9,5	8,8	8,2
Курс валюти, дол/ум.о.	25,6	26,6	27,2	28,2	25,2
Експорт, млн у.о.	46,8	45,1	52,6	57,3	64,2

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соболев В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Семінар 5 «Методика дослідження загальногосподарської кон'юнктури» *Семінар запитань і відповідей*

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Показники стану кон'юнктури окремих видів ринків, які впливають на стан економіки.
2. Агрегатні показники загальногосподарської кон'юнктури.
3. Фактори формування та умови розвитку загальногосподарської кон'юнктури

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Глобальний прогноз загальногосподарської кон'юнктури

- A. Охоплює певний регіон
- B. Здійснюється для всієї країни
- C. Здійснюється для окремого підприємства
- D. Спрямований на отримання певного соціального ефекту

2. Регіональний прогноз загальногосподарської кон'юнктури

- A. Здійснюється для певного регіону
- B. Здійснюється для всього ринку країни
- C. Здійснюється для окремого підприємства
- D. Спрямований на отримання певного соціального ефекту

3. Локальний прогноз загальногосподарської кон'юнктури

- A. Охоплює певний регіон
- B. Здійснюється для всієї країни
- C. Здійснюється для окремого підприємства
- D. Спрямований на отримання певного соціального ефекту

4. Фактографічні прийоми дослідження кон'юнктури

- A. Базовані на інформації, яку надають фахівці в процесі систематизованих процедур виявлення та узагальнення їх думок
- B. Базовані на фактично наявному матеріалі про об'єкт дослідження та і його минулий розвиток
- C. Засновані на виявленні подібностей в закономірностях зміни показників кон'юнктури в інших країнах або регіонах
- D. Виражають закономірність зміни попиту та пропозиції

5. Експертні прийоми дослідження кон'юнктури

- A. Базовані на інформації, яку надають фахівці в процесі систематизованих процедур виявлення та узагальнення їх думок

- V. Базовані на фактично наявному матеріалі про об'єкт дослідження та і його минулий розвиток
- C. Засновані на виявленні подібностей в закономірностях зміни показників кон'юнктури в інших країнах або регіонах
- D. Виражають закономірність зміни попиту та пропозиції

6. Аналогія як прийом дослідження кон'юнктури

- A. Базована на інформації, яку надають фахівці в процесі систематизованих процедур виявлення та узагальнення їх думок
- V. Базована на фактично наявному матеріалі про об'єкт дослідження та і його минулий розвиток
- C. Заснована на виявленні подібностей в закономірностях зміни показників кон'юнктури в інших країнах або регіонах
- D. Виражає закономірність зміни попиту та пропозиції

7. Банк інформації

- A. Єдина оперативна система накопичення та використання даних
- V. Набір методик зведення, угруповання і аналізу даних для оцінки ринкових процесів
- C. Результати кон'юнктурного дослідження у формі набору специфічних кон'юнктурних моделей
- D. Кількісні дані, націлені на виявлення і моделювання різних взаємозв'язків

8. Кон'юнктурно-статистичний банк

- A. Єдина оперативна система накопичення та використання даних
- V. Набір методик зведення, угруповання і аналізу даних для оцінки ринкових процесів
- C. Результати кон'юнктурного дослідження у формі набору специфічних кон'юнктурних моделей
- D. Кількісні дані, націлені на виявлення і моделювання різних взаємозв'язків

9. Банк моделей

- A. Єдина оперативна система накопичення та використання даних
- V. Набір методик зведення, угруповання і аналізу даних для оцінки ринкових процесів
- C. Результати кон'юнктурного дослідження у формі набору специфічних кон'юнктурних моделей
- D. Кількісні дані, націлені на виявлення і моделювання різних взаємозв'язків

10. Джерела первинної кон'юнктурної інформації

- A. Дані бухгалтерського обліку та виробничо-технологічних підрозділів
- V. Публікації у спеціальних кон'юнктурних та економічних виданнях та засобах інформації
- C. Опитування споживачів, експертні дослідження та оцінки
- D. Публікації рекламного характеру

4. Розв'яжіть задачу за варіантами

На основі представленої вище інформації: надайте характеристику циклічності розвитку економіки; спрогнозуйте динаміку ВВП країни А. Горизонт прогнозування – 2 роки.

Таблиця 3 – Вихідні дані для аналізу

Показники	Роки							
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Валовий внутрішній продукт (у фактичних цінах), млрд.у.о.	176,1	457,3	1120,6	1988,5	2385,4	2983,9	3560,6	3974,6
Індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року), %	125,8	110,3	109,1	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Переполюкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соболев В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Семінар 6 «Інформаційне забезпечення дослідження загальногосподарської кон'юнктури»

Семінар запитань і відповідей

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Статистичний відділ Організації Об'єднаних Націй (UNSD).
2. Види експертних оцінок. Напрями застосування експертних оцінок.
3. Особливості застосування прямих експертних оцінок. Особливості побудови функції приналежності.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Джерела вторинної кон'юнктурної інформації

- A. Дані бухгалтерського обліку та виробничо-технологічних підрозділів
- B. Опитування споживачів, експертні дослідження та оцінки
- C. Дані вибіркового спостереження
- D. Сигнальна інформація

2. Загальноекономічні та галузеві джерела інформації можуть видаватися міжнародними організаціями, національними урядовими і приватними організаціями, окремими фірмами у вигляді

- A. Статистичних довідників
- B. Журналів, газет
- C. Фірмових звітів, монографій
- D. Всі відповіді вірні

3. До міжнародних організацій, які формують банк інформації для кон'юнктурних досліджень, відносяться

- A. Євростат
- B. Статистична база даних всесвітньої торгівельної організації (WTO)
- C. Статистична база даних всесвітньої туристичної організації (UNWTO)
- D. Всі відповіді вірні

4. До міжнародних організацій, які формують банк інформації для кон'юнктурних досліджень, відносяться, відносяться

- A. Статистичний відділ ООН
- B. Європейська економічна комісія ООН
- C. Конференція європейських статистиків
- D. Всі відповіді вірні

5. До міжнародних організацій, які формують банк інформації для кон'юнктурних досліджень, відносяться

- A. Мвф, спеціальний стандарт поширення даних (DSBB)
- B. міжнародна асоціація офіційної статистики (IAOS)
- C. Департамент статистики міжнародної організації праці (ILO)
- D. Всі відповіді вірні

6. До міжнародних організацій, які формують банк інформації для кон'юнктурних досліджень, відносяться

- A. Фонд народонаселення та розвитку ООН (UNFPA)
- B. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО)
- C. Світовий банк

D. Всі відповіді вірні

7. Функції статистичного відділу ООН

- A. Збір, обробка та розповсюдження статистичної інформації
- B. Стандартизація статистичних методів, класифікацій та визначень
- C. Створення та здійснення програми технічної співпраці
- D. Всі відповіді вірні

8. Відображає глобальну статистичну інформацію, стандарти та норми для статистичної діяльності, а також здійснює підтримку для країн щодо зміцнення своїх національних статистичних систем та сприяє координації міжнародної статистичної діяльності

- A. Статистичний відділ організації об'єднаних націй
- B. Фонд народонаселення та розвитку ООН (UNFPA)
- C. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО)
- D. Світовий банк

9. Функції статистичного відділу ООН

- A. Координація міжнародних статистичних програм та заходів.
- B. Стандартизація статистичних методів, класифікацій та визначень
- C. Створення та здійснення програми технічної співпраці
- D. Всі відповіді вірні

10. Містять перелік статистичних видань і щомісячних (бюлетенів) та щорічних статистичних збірників, які містять інформацію щодо всіх галузей народного господарства

- A. Каталоги видань Держкомстату
- B. Довідники «Україна в цифрах»
- C. Спеціалізовані видання
- D. Немає правильної відповіді

4. Розв'яжіть задачу за варіантами

На основі даних, поданих нижче: визначте тренд зміни ВВП країни А; проведіть кореляційний аналіз та визначте основні фактори, що впливають на ВВП; здійсніть підбір регресійної моделі, що описує зв'язок ВВП та показників, що подані у таблиці 10; перевірте можливість їх використання для прогнозування; спрогнозуйте ВВП у X+6 році

Таблиця 4 – Вихідні дані для аналізу, млн. ум. од.

Показники	Роки					
	X	X+1	X+2	X+3	X+4	X+5
<i>l</i>	2	3	4	5	6	7
Валовий внутрішній продукт	1988544	2385367	2983882	3560596	3978400	4194102
Варіант 1						
<i>l</i> . За виробничим методом						
Сільське, лісове та рибне господарство	239806	279701	303949	361173	356795	388726
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	95141	131650	177170	214260	222352	190343
Переробна промисловість	236692	291471	359867	411467	430228	425067

1	2	3	4	5	6	7
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	53385	73809	85970	111856	124908	122752
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	7924	8502	9880	11394	14436	16451
Будівництво	38928	47457	64431	81259	107430	120274
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	273989	318075	409994	471844	526299	585344
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	134978	156745	191209	227256	264866	262408
Тимчасове розміщування й організація харчування	11946	15551	18727	25112	35311	26907
Інформація та телекомунікації	72596	89268	110296	138828	182667	208427
Фінансова та страхова діяльність	67512	65445	81369	97807	114658	132683
Операції з нерухомим майном	123021	145984	171674	206085	241493	267661
Професійна, наукова та технічна діяльність	55789	68460	86537	113354	141523	136832
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	21624	29584	35471	48571	62238	59356
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	95085	123065	163798	212789	266656	303059
Освіта	82778	88996	133213	158620	172645	180980
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	51480	58858	76140	77130	95435	113280
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	12357	13554	17376	20375	24053	22803
Надання інших видів послуг	14356	17053	22490	29010	38837	33875
Податки на продукти	302344	367786	473084	550472	565943	606560
Субсидії на продукти	-3187	-5647	-8763	-8066	-10373	-9686
Варіант 2						
2. За розподільчим методом						
2.1. Оплата праці найманих працівників	777646	873829	1170747	1472321	1732773	1837213
2.2. Податки за виключенням субсидій на виробництво та імпорт	315911	369344	467272	547631	563734	598933
2.3. Валовий прибуток, змішаний дохід	894987	1142194	1345863	1540644	1681893	1757956

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.

4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соболев В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ ТОВАРНИХ РИНКІВ ТА РИНКІВ ПОСЛУГ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ВИМІРИ

Тема 3. Організаційні та методичні основи дослідження та прогнозування кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг

Семінар 7 «Фактори формування та умови розвитку кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг»

Семінар запитань і відповідей

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Завдання кон'юнктурних досліджень товарного ринку.
2. Послідовність дослідження кон'юнктури товарного ринку.
3. Основні складові та особливості визначення мети дослідження кон'юнктури товарного ринку.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Регресивне прогнозування дозволяє

- A. Побудувати залежність одного показника від іншого
- B. Побудувати залежність від попередніх значень
- C. Всі відповіді вірні
- D. Немає правильної відповіді

2. Авторегресивне прогнозування дозволяє

- A. Побудувати залежність одного показника від іншого
- B. Побудувати залежність від попередніх значень

- C. Всі відповіді вірні
- D. Немає правильної відповіді

3. Прогнозування методом ковзкої середньої передбачає

- A. Обрахування середнього значення за кожний визначений проміжок часу
- B. Побудову залежності одного показника від кількох інших
- C. Перетворення вхідних даних для виключення випадкових та аномальних збурень
- D. Виявлення та врахування регулярних коливань досліджуваного показника

4. Прогнозні моделі загладжуваних передбачають

- A. Обрахування середнього значення за кожний визначений проміжок часу
- B. Побудову залежності одного показника від кількох інших
- C. Перетворення вхідних даних для виключення випадкових та аномальних збурень
- D. Виявлення та врахування регулярних коливань досліджуваного показника

5. Багатофакторне прогнозування передбачає

- A. Побудову залежності одного показника від кількох інших
- B. Перетворення вхідних даних для виключення випадкових та аномальних збурень
- C. Виявлення та врахування регулярних коливань досліджуваного показника
- D. Обрахування середнього значення за кожний визначений проміжок часу

6. Прогнозні моделі врахування сезонного тренду передбачають

- A. Побудову залежності одного показника від кількох інших
- B. Перетворення вхідних даних для виключення випадкових та аномальних збурень
- C. Виявлення та врахування регулярних коливань досліджуваного показника
- D. Обрахування середнього значення за кожний визначений проміжок часу

7. Simple moving average (SMA) - це

- A. Проста ковзка середня
- B. Зважена ковзка середня
- C. Експоненційна ковзка середня
- D. Немає правильної відповіді

8. Weighted moving average (WMA) - це

- A. Проста ковзка середня
- B. Зважена ковзка середня
- C. Експоненційна ковзка середня
- D. Немає правильної відповіді

9. Exponential moving average (EMA) - це

- A. Проста ковзка середня
- B. Зважена ковзка середня
- C. Експоненційна ковзка середня
- D. Немає правильної відповіді

10. Короткостроковий прогноз товарного ринку, це прогноз на період

- A. 1-2 роки
- B. 4-6 роки
- C. 10-20 років
- D. Немає правильної відповіді

4. Розв'яжіть задачу за варіантами

На основі поданої інформації: охарактеризуйте кон'юнктуру ринку товару та/або послуги А. Беручи до уваги особливості коливання обсягів реалізації продукції та ціни одиниці продукції протягом року, зробіть припущення, до якої категорії товарів, групи товарів та/або послуг належить товар А. Відповідь обґрунтуйте; визначте фактори, які впливають на кон'юнктуру даного ринку. Відповідь обґрунтуйте; визначте та представте модель взаємозв'язку між обсягом реалізації продукції та ціною одиниці продукції. Здійснити ідентифікацію моделі шляхом підбору кривої підгонки. Виконайте верифікацію отриманих моделей та оберіть найкращу для прогнозування.

Таблиця 5 – Вихідні дані для аналізу

	Місяць	Роки				
		X	X+1	X+2	X+3	X+4
	1	2	3	4	5	6
Обсяг реалізації, тис. грн	Січень	576897,6	507476,2	497597,3	57066,4	366222,5
	Лютий	662194,2	710129,5	663577,4	544969,9	473393,1
	Березень	516914,3	836605,1	929176	753177,9	493162,4
	квітень	496806,2	757833,3	672264	858981,8	483201,8
	Травень	370463,1	626253,6	503243,9	608768,2	389778,1
	Червень	419364	516925,1	363297,3	428392,3	501355,5
	Липець	2860533,9	2265735,8	1774466,9	2413693,2	2120816,5
	Серпень	3850965,9	3097785,5	3151395,3	3907980	3194511,5
	Вересень	2721072,8	2132637,4	2597380,5	2413938,5	3003349,8
	Жовтень	1796486,5	1606610	2017844,9	1504700,1	1763045
	Листопад	1296954,4	1282914	1342365,7	1130836,5	1585248,6
	Грудень	1493195,7	1769443,4	1925029	1783895	3256610,4
	Ціна одиниці продукції	Січень	32,0	28,0	27,3	31,2
Лютий		36,7	39,2	36,5	29,8	25,9
Березень		28,6	46,2	51,1	41,2	27,0
квітень		27,5	41,9	36,9	46,9	26,5
Травень		20,5	34,6	27,7	33,3	21,4
Червень		23,2	28,6	20,0	23,4	27,5
Липець		158,5	125,2	97,5	131,9	116,2
Серпень		213,3	171,1	173,2	213,6	175,0
Вересень		150,8	117,8	142,7	131,9	164,6
Жовтень		99,5	88,8	110,9	82,2	96,6
Листопад		71,9	70,9	73,8	61,8	86,9
Грудень		82,7	97,8	105,8	97,5	178,4

Список рекомендованої літератури

- Карпов В.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
- Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.

3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соколов В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Семінар 8 «Методика дослідження та прогнозування кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг»

Семінар з виконанням практичних задач

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Горизонт прогнозування кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг.
2. Регресійний прогноз. Авторегресійний прогноз.
3. Вбудовані методи прогнозування Microsoft Excel.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Середньостроковий прогноз товарного ринку, це прогноз на період

- A. 1-2 роки
- B. 4-6 роки
- C. 10-20 років
- D. Немає правильної відповіді

2. Довгостроковий прогноз товарного ринку, це прогноз на період

- A. 1-2 роки
- B. 4-6 роки
- C. 10-20 років
- D. Немає правильної відповіді

3. До контрольованих чинників прогнозування збуту належать

- A. Ціна товару
- B. Стан економіки
- C. Рівень інфляції
- D. Стан галузі

4. До контрольованих чинників прогнозування збуту належать

- A. Рівень інфляції
- B. Канали розподілу
- C. Стан економіки
- D. Стан галузі

5. До контрольованих чинників прогнозування збуту належать

- A. Рівень інфляції
- B. Характеристика продукції
- C. Стан економіки
- D. Стан галузі

6. До неконтрольованих чинників прогнозування збуту належать

- A. Рівень інфляції
- B. Ціна товару
- C. Канали розподілу
- D. Система просування

7. До неконтрольованих чинників прогнозування збуту належать

- A. Стан економіки
- B. Характеристика продукції
- C. Канали розподілу
- D. Система просування

8. До неконтрольованих чинників прогнозування збуту належать

- A. Демографічні зміни
- B. Характеристика продукції
- C. Канали розподілу
- D. Система просування

9. До неконтрольованих чинників прогнозування збуту належать

- A. Смаки споживачів
- B. Характеристика продукції
- C. Канали розподілу
- D. Система просування

10. До неконтрольованих чинників прогнозування збуту належать

- A. Конкуренція
- B. Характеристика продукції
- C. Канали розподілу
- D. Система просування

4. Розв'яжіть задачу за варіантами

На основі інформації, поданої нижче, проаналізуйте концентрацію ринку А. Для визначення рівня концентрації використовуйте показники: коефіцієнт концентрації; індекс Херфіндаля-Хіршмана; коефіцієнт варіації ринкових часток; ранговий індекс концентрації Холла-Тайдмана, Розенблюта; індекс максимальної частки.

Визначте основні фактори, що впливають на його кон'юнктуру.

Таблиця 6 – Вихідні дані для аналізу

Показники	Роки			
	X	X+1	X+2	X+3
Обсяг реалізації, млн. грн	120	150	180	200
Кількість підприємств на ринку, одн.	100	95	80	70
Частки найбільших підприємств на ринку, %	1	10	12	12
	2	8	9	9
	3	7	7	6
	4	6	6	5
	5	5	6	5
	6	4	5	5
	7	5	4	7
	8	6	3	4
	9	7	2	5
	10	8	5	7

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Переполюкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соболєв В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Семінар 9 «Інформаційне забезпечення дослідження кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг»
Семінар-дискусія

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Маркетингові методи.
2. Прикладні методики оцінки кон'юнктури товарних ринків та ринків послуг.
3. Основні складові дослідження кон'юнктури товарного ринку.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Випереджаючі індикатори, які використовуються у прогнозуванні збуту, це

- A. Обсяги затверджених капіталовкладень
- B. Обсяги продажу роздрібною торгівлі
- C. Показник потреб у робочій силі
- D. Витрати підприємств на нове обладнання

2. Випереджаючі індикатори, які використовуються у прогнозуванні збуту, це

- A. Балансова вартість запасів
- B. Зміни у вартості торгово-промислових підприємств
- C. Показник потреб у робочій силі
- D. Витрати підприємств на нове обладнання

3. Збіжні індикатори, які використовуються у прогнозуванні збуту

- A. Обсяги затверджених капіталовкладень
- B. Зміни у вартості торгово-промислових підприємств
- C. Обсяги продажу роздрібною торгівлі
- D. Витрати підприємств на нове обладнання

4. Збіжні індикатори, які використовуються у прогнозуванні збуту

- A. Обсяги затверджених капіталовкладень
- B. Зміни у вартості торгово-промислових підприємств
- C. Показник потреб у робочій силі
- D. Витрати підприємств на нове обладнання

5. Індикатори наслідків, які використовуються у прогнозуванні збуту, це

- A. Обсяги затверджених капіталовкладень
- B. Зміни у вартості торгово-промислових підприємств
- C. Показник потреб у робочій силі
- D. Витрати підприємств на нове обладнання

6. Індикатори наслідків, які використовуються у прогнозуванні збуту, це

- A. Обсяги затверджених капіталовкладень
- B. Зміни у вартості торгово-промислових підприємств

- C. Показник потреб у робочій силі
- D. Балансова вартість запасів

7. Метод делфі відноситься до

- A. Кількісних методів прогнозування
- B. Некількісних методів прогнозування
- C. Нечітких методів
- D. Немає правильної відповіді

8. Метод створення сценаріїв відноситься до

- A. Кількісних методів прогнозування
- B. Некількісних методів прогнозування
- C. Нечітких методів
- D. Немає правильної відповіді

9. Множина регресія відноситься до

- A. Кількісних методів прогнозування
- B. Некількісних методів прогнозування
- C. Нечітких методів
- D. Немає правильної відповіді

10. Метод екстраполяції відноситься до

- A. Кількісних методів прогнозування
- B. Некількісних методів прогнозування
- C. Нечітких методів
- D. Немає правильної відповіді

4. Розв'яжіть задачу за варіантами

На основі даних, поданих нижче, здійсніть прогноз обсягів реалізації продукції на основі регресії із урахуванням сезонної компоненти. Горизонт прогнозування – 1 рік. Верифікацію найбільш адекватної моделі провести на основі порівняння результатів оцінок MAD (середнє абсолютне відхилення) і MSE (середньоквадратична помилка), а отже достовірності прогнозу.

Таблиця 7 – Вихідні дані для аналізу

	Місяць	Роки				
		X	X+1	X+2	X+3	X+4
Обсяг реалізації, тис. грн	Січень	34,3	38,3	42,3	46,3	50,3
	Лютий	30,6	36,5	40,5	45,8	50,7
	Березень	40,6	44,7	51,5	56,5	61,9
	квітень	43,5	48,2	52,8	57,4	62,1
	Травень	48,4	50,6	58,7	62,9	68,0
	Червень	56,2	53,9	58,9	59,1	60,5
	Липець	51,4	55,7	61,8	66,7	71,9
	Серпень	52,6	57,3	61,8	66,5	71,1
	Вересень	50,4	53,3	55,9	58,6	61,4
	Жовтень	48,5	54,9	57,1	62,1	66,4
	Листопад	42,0	49,4	48,1	52,5	55,5
	Грудень	43,0	47,8	47,0	50,0	52,0

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соболев В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Тема 4. Кон'юнктура товарних ринків **Семінар 10 «Товарний ринок: сутність та структура»** *Семінар - дискусія*

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Показники функціонування товарного ринку.
2. Ринок товарів виробничо-технічного призначення.
3. Асортимент товарів.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Сфера товарного обміну, де за допомогою купівлі-продажу товарів реалізуються суспільні потреби - це

- A. Ринок попиту
- B. Ринок пропозиції
- C. Товарний ринок
- D. Ринок послуг

2. Суб'єктами товарного ринку виступають

- A. Продавці та покупці

- В. Фізичні та юридичні особи
- С. Держава та міжнародні організації
- Д. Всі відповіді вірні

3. Складовими елементами товарного ринку є

- А. Товарна пропозиція
- В. Попит споживачів
- С. Ціна товару
- Д. Всі відповіді вірні

4. Асортимент і маса товарів, які пропонуються до реалізації - це

- А. Товарна пропозиція
- В. Попит споживачів
- С. Ціна товару
- Д. Ціна виробництва

5. До основних показників функціонування товарного ринку відносять

- А. Місткість ринку та конкурентоспроможність товарів на ринку
- В. Якість товару, реалізованого на ринку
- С. Ступінь диверсифікованості товарного ринку та динаміка розвитку окремих галузевих товарних ринків країни
- Д. Всі відповіді вірні

6. Організаційно-економічними умовами функціонування товарного ринку є

- А. Наявність конкуренції товаровиробників та вільне ціноутворення
- В. Контрольоване переміщення матеріальних, фінансових і трудових ресурсів з однієї галузі в іншу
- С. Наявність у кожного товаровиробника закритої інформації про стан ринку, пропозицію і попит, рівень цін та їх динаміку, норми прибутку
- Д. Часткова самостійність, залежність учасників ринкових відносин один від одного та їх економічна відповідальність

7. Ринку споживчих товарів притаманна така характерна ознака

- А. Споживчий попит, який складається безпосередньо з потреб споживачів
- В. Середня кількість потенційних покупців, яка може налічувати від декількох тисяч (апарати для радіоаматорів) до декількох мільйонів (продукти харчування)
- С. Анонімність ринку
- Д. Високий рівень інформованості про ринок у потенційних споживачів

8. Для ринку товарів виробничо-технічного призначення характерні такі ознаки

- А. Значно менша, ніж на ринку споживчих товарів, залежність від внутрішньої і зовнішньої політики та похідна потреба і попит у даному випадку формується з попиту на споживчих ринках
- В. Середні та маленькі суми замовлень, безготівкові розрахунки, більш суворий і більш дієвий державний, зокрема митний контроль та відносно велика кількість потенційних покупців
- С. Покупці, як правило, високі професіонали, фахівці в своїй галузі та обґрунтовані і формалізовані рішення про покупку - велика частина

організаційних рішень про покупки здійснюється за участю відповідних фахівців і з урахуванням сталих правил

- D. Нижча гнучкість попиту залежно від часу, ніж у споживчих товарів та більша, ніж у споживчих товарів, гнучкість попиту за ціною

9. Асортимент товарів повинен формуватися з урахуванням наступних принципів

- A. Відображення в асортименті особливостей попиту обслуговуваних і потенційних споживачів товарів та забезпечення комплектності у виборі і закупівлі товарів покупцями
 B. Дотримання сталого для торговельного підприємства асортиментного профілю та забезпечення достатньої повноти і стійкості асортименту товарів постійного попиту
 C. Складання простого асортименту, списку товарів незамінних і таких, які важко замінити та визначення кола взаємозамінних товарів
 D. Всі відповіді вірні

10. Підбір різних груп, видів, розмірів та інших різновидів товарної продукції відповідно до попиту суб'єктів ринку, направлений на повніше його задоволення - це

- A. Формування асортименту
 B. Оцінка асортименту
 C. Принцип формування асортименту
 D. Всі відповіді вірні

4. Розв'яжіть задачу за варіантами

На основі даних, поданих у таблиці: виявіть основні тенденції розвитку попиту у X-X+4 рр. (сезонна та трендова складові); побудувати графік десезоналізованих даних з трендом; здійсніть мультиплікативне трендове моделювання попиту на послугу А; побудувати графік десезоналізованих даних з трендом для мультиплікативної моделі.

Таблиця 8 - Вихідні дані для аналізу

	Місяць	Роки				
		X	X+1	X+2	X+3	X+4
Обсяг попиту, тис. дол	1	2	3	4	5	6
	Січень	34,3	38,3	42,3	46,3	50,3
	Лютий	30,6	36,5	40,5	45,8	50,7
	Березень	40,6	44,7	51,5	56,5	61,9
	квітень	43,5	48,2	52,8	57,4	62,1
	Травень	48,4	50,6	58,7	62,9	68,0
	Червень	56,2	53,9	58,9	59,1	60,5
	Липець	51,4	55,7	61,8	66,7	71,9
	Серпень	52,6	57,3	61,8	66,5	71,1
	Вересень	50,4	53,3	55,9	58,6	61,4
	Жовтень	48,5	54,9	57,1	62,1	66,4
	Листопад	42,0	49,4	48,1	52,5	55,5
	Грудень	43,0	47,8	47,0	50,0	52,0

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соколов В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Семінар 11 «Особливості дослідження кон'юнктури ринків сировинних товарів та ринків товарів із високим ступенем переробки»
Семінар з виконанням практичних задач

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Інструменти регулювання ринку товарів із високим ступенем переробки.
2. Дослідження кон'юнктури ринку чорних металів.
3. Дослідження кон'юнктури ринку кольорових металів.
4. Дослідження кон'юнктури ринку золота.
5. Дослідження кон'юнктури ринку нафти та нафтопродуктів.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Певний вид товарного ринку, на якому ведеться торгівля окремими групами сировинних товарів

- A. Ринок сировинних товарів
- B. Ринок продовольчих товарів
- C. Ринок сільськогосподарських товарів
- D. Немає правильної відповіді

2. До основних груп сировинних товарів відносять

- A. Дорогоцінні і кольорові метали
- B. Енергоносії і паливо
- C. Лісова продукція та сільськогосподарські товари
- D. Всі відповіді вірні

3. До сільськогосподарських товарів належить

- A. Продукція рослинництва та тваринництва
- B. Продукція рибальства
- C. Сировина для харчової промисловості
- D. Всі відповіді вірні

4. До сільськогосподарських товарів не належить

- A. Продукція рослинництва
- B. Продукція тваринництва
- C. Лісова продукція
- D. Сировина для харчової промисловості

5. Асоціації експортерів сировини виникли в

- A. 40 роки 20 століття
- B. 50 роки 20 століття
- C. 60 роки 20 століття
- D. 70 роки 20 століття

6. Найуспішнішою із міжнародних асоціацій експортерів сировини є

- A. Організація країн-експортерів нафти (опек)
- B. Світова організація торгівлі
- C. Організація об'єднаних націй
- D. Немає правильної відповіді

7. Організація країн-експортерів нафти (опек) об'єднує

- A. 11 країн
- B. 12 країн
- C. 13 країн
- D. 14 країн

8. Угоди, що спрямовані на досягнення стабільності цін, гарантії постачання та утворення стійких запасів окремих видів товарів

- A. Міжнародні товарні угоди
- B. Світові товарні угоди
- C. Міжнародні сировинні угоди
- D. Немає правильної відповіді

9. Укладання перших міжнародних товарних угод відбулось в

- A. 40 роки 20 століття
- B. 50 роки 20 століття
- C. 60 роки 20 століття
- D. 70 роки 20 століття

10. Угоди, які укладаються з метою стабілізації цін на сировину шляхом приведення до рівноваги попиту та пропозиції

- A. Стабілізаційні угоди
- B. Адміністративні угоди
- C. Угоди щодо засобів розвитку
- D. Немає правильної відповіді

4. Розв'яжіть задачу за варіантами

На основі інформації, поданої у нижче, визначте оптимальну множинну регресійну модель взаємозв'язку світової ціни на продукцію А та попиту, пропозиції на неї на світовому ринку. Проведіть оцінку можливості її використання для прогнозування. Спрогнозуйте динаміку ціна у X+5 році.

Таблиця 9 - Вихідні дані для аналізу

	Місяць	Роки				
		X	X+1	X+2	X+3	X+4
	1	2	3	4	5	6
Обсяг попиту, тис. дол	Січень	34,3	38,3	42,3	46,3	50,3
	Лютий	30,6	36,5	40,5	45,8	50,7
	Березень	40,6	44,7	51,5	56,5	61,9
	Квітень	43,5	48,2	52,8	57,4	62,1
	Травень	48,4	50,6	58,7	62,9	68
	Червень	56,2	53,9	58,9	59,1	60,5
	Липець	51,4	55,7	61,8	66,7	71,9
	Серпень	52,6	57,3	61,8	66,5	71,1
	Вересень	50,4	53,3	55,9	58,6	61,4
	Жовтень	48,5	54,9	57,1	62,1	66,4
	Листопад	42	49,4	48,1	52,5	55,5
	Грудень	43	47,8	47	50	52
Пропозиція, тис. дол	Січень	19,3	18,3	32,3	38,3	35,3
	Лютий	17,2	17,4	30,9	37,9	35,6
	Березень	22,8	21,4	39,3	46,7	43,4
	Квітень	24,5	23,0	40,3	47,5	43,6
	Травень	27,2	24,2	44,8	52,0	47,7
	Червень	31,6	25,8	45,0	48,9	42,5
Пропозиція, тис. дол	Липець	28,9	26,6	47,2	55,2	50,5
	Серпень	29,6	27,4	47,2	55,0	49,9
	Вересень	28,4	25,5	42,7	48,5	43,1
	Жовтень	27,3	26,2	43,6	51,4	46,6
	Листопад	23,6	23,6	36,7	43,4	38,9
	Грудень	24,2	22,8	35,9	41,4	36,5
Ціна, дол	Січень	115,0	120	110	108	115
	Лютий	113,4	119,1	109,6	107,9	115,1
	Березень	117,8	123,3	112,2	109,8	118,5
	Квітень	119,0	125,2	112,5	109,9	118,5
	Травень	121,2	126,4	113,9	110,9	120,3
	Червень	124,6	128,1	113,9	110,2	118,0

	1	2	3	4	5	6
	Липець	122,5	129,1	114,6	111,5	121,4
	Серпень	123,0	129,9	114,6	111,5	121,2
	Вересень	122,0	127,8	113,2	110,1	118,3
	Жовтень	121,2	128,7	113,5	110,7	119,8
	Листопад	118,4	125,8	111,4	109,1	116,6
	Грудень	118,8	125,0	111,1	108,6	115,5

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соболев В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Тема 5. Кон'юнктура ринку послуг Семінар 12 «Ринок послуг: сутність та структура» Семінар - дискусія

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Галузі сфери послуг.
2. Класифікація послуг, запропонована МВФ та класифікатор послуг ООН.
3. Класифікація послуг ОЕСР.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Зростання рівня життя призводить до

- A. Зростання попиту на послуги
- B. Зменшення попиту на послуги
- C. Зростання пропозиції послуг
- D. Зменшення пропозиції послуг

2. За просторовим критерієм ринок послуг поділяють на

- A. Локальний та національний
- B. Регіональний та світовий
- C. Немає правильної відповіді
- D. Правильні відповіді а та в

3. Функція ринку послуг, яка полягає у розподілі та обміні продуктів праці, що створюються, між соціальними групами суспільства

- A. Інформаційна
- B. Алокаційна
- C. Посередницька
- D. Розподільча

4. науково-технічний прогрес

- A. Прискорює розвитку ринку послуг
- B. Уповільнює розвиток ринку послуг
- C. Ніяк не впливає
- D. Стимує розвиток ринку послуг

5. Сфера послуг характеризується

- A. Коротким виробничим циклом
- B. Середнім за тривалістю виробничим циклом
- C. Тривалим за періодом виробничим циклом
- D. Всі відповіді вірні

6. Послуга як товар має специфічні особливості, до яких належить те, що

- A. Послуги не підлягають збереженню
- B. Споживається, здебільшого, у момент виробництва
- C. Правильні відповіді а та в
- D. Немає правильної відповіді

7. Найчастіше послуги класифікують згідно із підходом

- A. Оеср
- B. Юнктад
- C. Мвф
- D. Мбрр

8. Відповідно до класифікації мвф, як окремий вид послуг виділено

- A. Залізнодорожні перевезення
- B. Морські перевезення
- C. Річкові перевезення
- D. Авіаційні перевезення

9. Послуги, пов'язані із розповсюдженням товарів, інформації та/або переміщенням осіб

- A. Особисті послуги
- B. Дистрибутивні послуги
- C. Соціальні послуги
- D. Виробничі послуги

10. Послуги готелів та ресторанів, баз відпочинку, перукарень можна віднести до

- A. Особистих послуг
- B. Дистрибутивних послуг
- C. Соціальних послуг
- D. Виробничих послуг

4. Розв'яжіть задачу за варіантами

На основі наведеної інформації: проведіть аналіз стану та особливостей розвитку світового ринку зернових культур; на основі розрахунку коефіцієнтів кореляції проранжуйте фактори, які впливають на міжнародну торгівлю зерновими культурами; визначте оптимальну регресійну модель залежності обсягів міжнародної торгівлі зерновими культурами та: обсягів виробництва зернових культур; обсягів споживання зернових культур; обсягів запасів зернових культур; відношення світових запасів до споживання; відношення запасів до обсягів внутрішнього споживання та експорту для основних експортерів; спрогнозуйте обсяги міжнародної торгівлі зерновими культурами у X+5 році.

Таблиця 10 - Вихідні дані для аналізу

Показники	Роки				
	X	X+1	X+2	X+3	X+4
1	2	3	4	5	6
Виробництво, млн. т	2522,8	2 558,40	2534,3	2550,0	2555,8
Торгівля, млн.т	361,9	375	364	369,1	370,1
Загальне споживання, млн. т	2424,7	2498,9	2529,6	2589,3	2641,8
Продовольство, млн.т	1069,3	1084,2	1096,6	1110,7	1124,3
Фураж, млн.т	844,3	888,7	904,3	939,1	969,1
Інше, млн.т	511,1	526	528,7	539,5	548,3
Запаси на кінець періоду, млн. т	595	642	637,8	627	6620
У світі, кг на рік	149,4	149,8	149,8	150,1	150,3
Країни із низьким рівнем доходу та дефіцитом продовольства	147,2	147,9	147,9	148,4	148,7
Відношення світових запасів до споживання, %	23,8	25,4	24,8	25,7	26,2
Відношення запасів до обсягів внутрішнього споживання та експорту для основних експортерів, %	17,9	17,6	15,7	14,9	13,8
Індекс цін на зернові (ФАО), (X-1=100)	219	192	165	138	111

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.

2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соболев В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Семінар 13 «Особливості дослідження кон'юнктури ринків послуг» *Семінар запитань і відповідей*

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Методи регулювання ринку послуг на національному рівні.
2. Загальні правила торгівлі послугами.
3. Показники функціонування ринків послуг.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Стабільне перевищення пропозиції послуг над попитом та зниження цін на послуги

- A. Знижувальна кон'юнктура ринку послуг
- B. Підвищувальна кон'юнктура ринку послуг
- C. Статична кон'юнктура ринку послуг
- D. Динамічна кон'юнктура ринку послуг

2. «ринок продавця» послуг – це ринок, для якого характерне

- A. Переважання попиту над пропозицією
- B. Переважання пропозиції над попитом
- C. Рівність попиту та пропозиції
- D. Немає правильної відповіді

3. Підвищувальна кон'юнктура ринку послуг передбачає

- A. Переважання попиту над пропозицією, зростання цін на послуги
- B. Переважання попиту над пропозицією, зниження цін на послуги
- C. Переважання пропозиції над попитом, зростання цін на послуги
- D. Переважання пропозиції над попитом, зниження цін на послуги

4. Основними показниками пропорційності ринку послуг є

- A. Співвідношення попиту і пропозиції
- B. Територіальна структура ринку
- C. Структура покупців
- D. Всі відповіді вірні

5. Сезонність ринку послуг моделюється параболою

- A. 1-го порядку
- B. 2-го порядку
- C. 3-го порядку
- D. 3-го та більш високого порядку

6. Циклічність ринку моделюється

- A. Гармоніками Фур'є
- B. Гармоніками Рішеля
- C. Гармоніями Фукуяма
- D. Гармоніями Річарда

7. Вибір тренду тенденції визначається за

- A. Середньоарифметичними відхиленнями фактичних значень від теоретичних
- B. Середньоарифметичними відхиленнями теоретичних значень від фактичних
- C. Середньоквадратичним відхиленням фактичних значень від теоретичних
- D. Середньоквадратичним відхиленням теоретичних значень від фактичних

8. У якості трендам приймається функція, за якою середньоквадратичне відхилення

- A. Максимальне
- B. Мінімальне
- C. Дорівнює 0
- D. Дорівнює 1

9. Економічним барометром називають

- A. Багатовимірну модель циклічності кон'юнктури
- B. Багатовимірну модель загальногосподарської кон'юнктури
- C. Дуальну модель кон'юнктури
- D. Гармоніку Фур'є

10. Принцип попереднього регулювання, що передбачає оцінку майбутнього розвитку ринку послуг з урахуванням його стану на час здійснення аналізу

- A. Регулювання ex-post
- B. Регулювання ex-ante
- C. Регулювання de-jure
- D. Регулювання de facto

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соболев В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Тема 6. Кон'юнктура світових ринків

Семінар 14 «Світовий ринок»

Семінар - дискусія

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Фактори впливу на світову кон'юнктуру.
2. Особливості дослідження кон'юнктури світових ринків.
3. Ціна ринкової рівноваги на світовому ринку та її формування.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Сукупність національних ринків, поєднаних між собою світовими господарськими зв'язками на підставі міжнародного поділу праці, кооперування, інтеграції виробництва та збуту товарів і послуг

- A. Міжнародний ринок
- B. Світовий ринок
- C. Зовнішній ринок
- D. Немає правильної відповіді

2. Сукупність тих частин національних ринків країн, що взаємодіють між собою з приводу купівлі-продажу товарів та послуг

- A. Міжнародний ринок
- B. Світовий ринок
- C. Зовнішній ринок
- D. Немає правильної відповіді

3. Знижувальна кон'юнктура призводить до

- A. Зниження прибутків підприємств, які працюють на ринку, де фіксується така кон'юнктура
- B. Збільшення прибутків підприємств, які працюють на ринку, де фіксується така кон'юнктура
- C. Незмінності прибутків фірм
- D. Немає правильної відповіді

4. На світовому ринку обсяги експорту визначаються

- A. Обсягами надлишкового попиту на товари
- B. Обсягами надлишкової пропозиції товару
- C. Всі відповіді вірні
- D. Немає правильної відповіді

5. Найпростіша модель світового ринку

- A. Модель часткової рівноваги
- B. Модель загальної рівноваги
- C. Немає правильної відповіді
- D. Всі відповіді вірні

6. До основних показників попиту належать

- A. Обсяг та структура
- B. Структура та сегментація
- C. Еластичність
- D. Всі відповіді вірні

7. Імпорт розраховується у світових цінах на момент перетину товаром кордону на базі

- A. FOB
- B. CIF
- C. DDU
- D. EXW

8. Ціна, яка повідомляється в спеціальних та фірмових джерелах інформації, і, як правило, відображає рівень світових цін

- A. Ціна, яка публікується
- B. Довідкова ціна
- C. Контрактна ціна
- D. Рухома ціна

9. Продаж та вивезення товарів та/або за кордон з метою їх реалізації на зовнішніх ринках через передання у власність контрагенту в іншій країні

- A. Експорт
- B. Імпорт
- C. Реекспорт
- D. Реімпорт

10. Експорт розраховується у світових цінах на момент перетину товаром кордону на базі

- A. FOB
- B. CIF
- C. DDU
- D. EXW

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.
9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторац В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соболев В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Семінар 15 «Різновиди світового ринку» Семінар-дискусія

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Регіональна структура світового ринку.
2. Товарно-галузева структура світового ринку.

3. Види кон'юнктури світового ринку.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Світовий ринок, що складається з ринків споруд виробничого призначення, засобів праці, сировини, корисних копалин, матеріалів, енергії й інших видів продукції виробничого призначення

- A. Світовий ринок споживчих товарів
- B. Світовий ринок засобів виробництва
- C. Світовий ринок послуг
- D. Світовий фінансовий ринок

2. Світовий ринок, що охоплює ринки лізингових, транспортних, інжинірингових, страхових, туристичних, рекламних та інших послуг, а також ринок ліцензій і ноу-хау

- A. Світовий ринок споживчих товарів
- B. Світовий ринок засобів виробництва
- C. Світовий ринок послуг
- D. Світовий фінансовий ринок

3. Способами поставки послуг на міжнародний ринок є

- A. Транскордонне надання
- B. Споживання за кордоном
- C. Комерційна присутність
- D. Всі відповіді вірні

4. Спосіб поставки послуг на міжнародний ринок, який передбачає, що для надання послуги на територію країни споживача приїжджає фізична особа або самостійно, або від імені свого роботодавця

- A. Транскордонне надання
- B. Споживання за кордоном
- C. Комерційна присутність
- D. Присутність фізичних осіб

5. Зниження прибутку при реалізації продукції, зниження попиту на продукцію, о розширення пропозиції даного виду

- A. Сприятлива кон'юнктура світового ринку
- B. Несприятлива кон'юнктура світового ринку
- C. Стабільна кон'юнктура світового ринку
- D. Немає правильної відповіді

6. Фактори кон'юнктури, що включають соціальні конфлікти (страйки), зміна в міжнародній обстановці, форс-мажорні обставини

- A. Циклічні
- B. Випадкові
- C. Детерміновані

D. Всі відповіді вірні

7. Фактори попиту, фактори пропозиції, фактори ціни на товари і послуги – це фактори, які

- A. Безпосередньо впливають на кон'юнктуру світового ринку
- B. Опосередкованого впливу на кон'юнктуру світового ринку
- C. Не впливають на кон'юнктуру світового ринку
- D. Зворотньопропорційно впливають на кон'юнктуру світового ринку

8. Стан світової торгівлі, динаміка торгівлі в основних країнах-експортерах і імпортерах, нові форми і методи торгівлі – це

- A. Показники попиту і пропозиції
- B. Цінові показники
- C. Товарно-економічні показники
- D. Показники виробництва

9. Показники, що свідчать про відповідність товару національним і міжнародним нормам, стандартам, правилам, вимогам до уніфікації

- A. Класифікаційні показники
- B. Конструктивні показники
- C. Нормативні показники
- D. Ергономічні показники

10. Економічна ситуація на світовому ринку на певний період часу

- A. Конкуренція на світовому ринку
- B. Кооперація на світовому ринку
- C. Кон'юнкція на світовому ринку
- D. Немає правильної відповіді

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвєєва Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.

9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соболев В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Семінар 16 «Особливості дослідження кон'юнктури світових ринків» *Семінар запитань і відповідей*

Методи контролю: усне та письмове опитування, тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді, розв'язок розрахункових завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Загальні фактори впливу на кон'юнктуру.
2. Фактори впливу на кон'юнктуру I-го виду.
3. Фактори впливу на кон'юнктуру II-го виду.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Найважливішим елементом вивчення кон'юнктури будь-якого ринку є

- A. Тенденція
- B. Цикл
- C. Прогноз
- D. Немає правильної відповіді

2. За умови, що $D > S$

- A. Сприятлива кон'юнктура
- B. Несприятлива кон'юнктура
- C. Невизначена (вичікувальна) кон'юнктура
- D. Понижувальна (спадаюча, профіцитна) кон'юнктура

3. Кон'юнктура, що важко піддається оцінці і аналізу

- A. Тривалість 3-4 роки
- B. Тривалість 7-12 років
- C. Тривалість 15-20 років
- D. Немає правильної відповіді

4. Антипаційна кон'юнктура

- A. Передбачувальна
- B. Непередбачувальна
- C. Середньострокова
- D. Моментна

5. Різновидом функціональних рядів є

- A. Гармоніки Фур'є
- B. Гармоніки Фукуями
- C. Гармоніки Чеддока
- D. Немає правильної відповіді

6. Цикли Кузнеця

- A. Тривалість 45-60 років
- B. Тривалість 15-20 років
- C. Тривалість 7-12 років
- D. Тривалість 3-4 роки

7. Для виокремлення періодичної компоненти часового ряду використовується

- A. Метод динамічного аналізу
- B. Метод стохастичного аналізу
- C. Метод гармонічного аналізу
- D. Немає правильної відповіді

8. Для виявлення закономірності і тенденції сезонності використовують

- A. Метод ковзної середньої
- B. Метод апроксимації
- C. Метод екстраполяції
- D. Всі відповіді вірні

9. Кількість (вартість) товарів, яку може поглинути ринок за певних умов протягом певного проміжку часу

- A. Місткість ринку
- B. Насиченість ринку
- C. Обсяг ринку
- D. Немає правильної відповіді

10. Використовуються під час прогнозування, дозволяють передбачити майбутні події, сигналізуючи про поворот заздалегідь

- A. Ковзні середні
- B. Осцилятори
- C. Апроксиматори
- D. Аксилератори

4. Розв'яжіть задачі за варіантами

На основі інформації поданої нижче: оцініть місткість ринку (повне споживання товару на певному ринку країни); проведіть кореляційний аналіз та визначте основні фактори, що впливають на місткість ринку; здійсніть підбір регресійної моделі, що описує зв'язок місткості ринку та показників, що подані у таблиці 11; перевірте можливість їх використання для прогнозування; спрогнозуйте місткість ринку у $X+5$ році.

Таблиця 11 – Вихідні дані для аналізу

№	Показники	Роки				
		X	X+1	X+2	X+3	X+4
1	2	3	4	5	6	7
Варіант 1						
1	Національне виробництво товару в окремій країні, млн. ум.од.	420	450	470	465	489
2	Залишок товарних запасів на складах підприємств-виготовлювачів у певній країні, млн.ум.од	127	135	140	128	132
3	Експорт, млн.ум.од	275	289	292	295	287
4	Імпорт, млн.ум.од	50	60	80	120	100
5	Зниження (збільшення) запасів товарів у продавців і споживачів товарів у конкретній країні, млн.ум.од	10	25	45	60	80
6	Непрямий експорт, млн.ум.од	15	25	30	40	45
7	Непрямий імпорт, млн.ум.од	60	78	75	88	25
Варіант 2						
1	Національне виробництво товару в окремій країні, млн. ум.од.	375	390	405	420	435
2	Залишок товарних запасів на складах підприємств-виготовлювачів у певній країні, млн.ум.од	240	267	294	321	348
3	Експорт, млн.ум.од	275	289	292	295	287
4	Імпорт, млн.ум.од	50	60	80	120	100
5	Зниження (збільшення) запасів товарів у продавців і споживачів товарів у конкретній країні, млн.ум.од	25	30	15	60	80
6	Непрямий експорт, млн.ум.од	15	25	30	40	45
7	Непрямий імпорт, млн.ум.од	60	78	75	88	25

Список рекомендованої літератури

1. Карпов В.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І., Горбаченко С.А. Аналіз та прогнозування ринкової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019. 320с.
2. Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
3. Мішеніна Г.А., Матвеева Ю.Т. Дослідження ринку: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 185 с.
4. Оболенцева Л.В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Харків: ХНАМГ, 2010. 249 с.
5. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.
6. Іванова Л.О., Музика О.М. Кон'юнктура ринків: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
7. Носач Л.Л. Світовий ринок товарів та послуг. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
8. Войчак А. В., Федорченко А.В. Маркетингові дослідження : підручник. Київ : КНЕУ, 2007. 408 с.

9. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник; Харків: ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.
10. Косенков С. І. Маркетингові дослідження. Київ : Скарби, 2004. 464 с.
11. Полторак В. А., Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 342 с.
12. Соколов В.М., Чала Т.Г., Корепанов О.С. Економічна статистика: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 388 с.

Навчальне видання

*Лижник Юлія Борисівна
Бочарова Юлія Геннадіївна,
Федотова Тетяна Анатоліївна*

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
КОН'ЮНКТУРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ**

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 2,75.

Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.